

1925 AUGUSZTUS 15.

ERDÉSZETI LAPOK

LXIV. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

8. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő
CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1925 évre általában 240.000 K., erdőtisztéknek 120.000 K.,
erdészeti altisztéknek 80.000 K.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok (alap. kamat vagy tagdíj) és az időn-
kint közzétett pótdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek.

(Telefon: 37—22.)

A szálerdő vágásmódjainak és állomány- alakjainak nomenklatúrája

II.

Ha végigtekintünk az előzőleg elmondottakon, úgy a
külföldi, mint a hazai irodalomban elég tarka változatosság-
ban gyönyörködhetünk, pedig úgyis csak egy részét idéztem
a szerzőknek, lehetne a sorozatot ellentétes és eltérő fogal-
makkal nagyon bővíteni.

Hogy csak a hazai irodalom legfeltűnőbb eltéréseire
mutassak rá: *Illés* is, *Vadas* is szálalás és szálalóvágás
között különbséget nem tesznek, *Bund* és *Kaán* igen; * *Kaán*

* Felemlítem itt, hogy *Vadas* osztályozása alapján tárgyal-
tam az Országos Erdészeti Egyesületben tartott előadásomban
(E. L. 1923. 214.) — ahol csak futólag érintettem az egyes eljárások
módjait — a szálaló vágásos eljárást a szálalás mellékalakja-
képen. *Kaán* erre közölt helyreigazítása alapján (E. L. 1923. 246.)
az ő „szálalóvágásos eljárását” más kategóriába soroztam. (Lásd
hátrább 267. o.)

szerint a tarvágás „feltétlenül“ mesterséges felújítást követel, *Illés*, *Vadas* és *Bund* beleveszik a tarvágást a felújító vágások közé. Úgy a hazai, mint a külföldi szerzők szerint az állománynak különböző vágásmódokkal való megbontása a felújítás előidézését célozza és az összes tankönyvek az egyes eljárásokat mint a természetes felújításnak különféle vágásmódjait tárgyalják, *Kaán* szerint ellenben az eljárások „legtöbbször“ nem a felújítás a cél; ezzel függ össze, hogy *Bund* és *Vadas* a badeni szálalóvágásos eljárást a csoportos felújító vágások közé sorozzák, *Kaán* pedig külön, önálló gazdasági eljárásnak tekinti.

Kaán szerint a „természetes felújítás módjai nem alcsoportjai a gazdasági eljárásnak, hanem csak a felújítás megjelölésére szolgálnak“. Ez a megállapítás az eddigi irodalomban ismeretlen, a felújítás módjai mindenütt — mint a fentebb közöltek mutatják — szoros kapcsolatba vannak hozva a gazdasági eljárással és annak rendszerével. A felújítás egyébiránt — tudniillik a csemeték betelepülése — még a legnagyobb egyenletességre való törekvés mellett is mindig csoportosan alakul ki, tényleg egyenletes települést csak a talajnak mesterséges megmunkálásával érhetünk el kedvező viszonyok között, leginkább a bükknél és a jegenyefenyőnél.

Ha az előadottak nyomán rendszerbe akarom önteni a szálerdő vágásmódjainak elnevezését, mindenekelőtt meg kell állapítanom az osztályozás alapját, alapul pedig lehetőleg egyszerű és biztosan körülírható jellemző sajátságokat kell vennem. Ilyen lehet:

1. a kitűzött cél,
2. az alkalmazott eljárás időbeli és
3. térbeli alakulása.

A célt illetőleg jellemző, hogy majdnem az összes szerzők — a régebbiek mind, az újabbak is legnagyobbreszt — a felújítást állítják oda — szinte meglepő egyöntetűséggel — végoélul. Egyik-másik eljárás ugyan e mellett még más feladatot is tűz ki, így pl. a badeni szálalóvágásos eljárás a lábön maradt fák hízalására és alakjuk kifejlesztésére (felnyesés) fekteti a súlyt, *Eberhard Schirmkeilschlagja* a fa-

anyag kiszállítását és a talaj megmunkálását helyezi előtérbe, *Wagner* a térbeli rend szempontjából alakítja ki eljárását, — de ezeknél is a cél maga a felújítás, illetőleg annak előidézése.

Ez nagyon érthető! Hiszen a felújításra való törekvésből fakadtak az egyes eljárások! A tarvágás nyomán elmaradt az önmagától való regenerálódás, a mesterséges felújítás pedig nagyon gyakran csalódást hozott és még a legkedvezőbb esetben is nagy költséggel és növedékvesztéssel járt; ennek következtében oly eljárást kerestek, mely támaszkodva az erdő fáinak minden élő lénnyel közös fajfentartási törekvésére, a kihasználással kapcsolatban még az álló erdő védelme alatt megteremti az új állományt, a végcél tehát eo ipso a felújítás lett. Csak legújabban kezd érvényesülni az az irányzat, hogy ne a felújítást állítsuk oda célnak, hanem magát az erdőt, azt az életközösséget, amit a faállomány és a talaj együtt jelent és amelyből évről-évre egy bizonyos famennyiség, a növedék, fakad. Az állomány okszerű ápolása és állandó fentartása biztosan meghozza mindazokat a gyümölcsöket, amelyeket az erdőtől várhatunk és követelhetünk, a tartamos használatot és a kivágott fák pótlását.

Ez a törekvés megnyilvánul a svájciaknál, különösen *Biolley*-nél, érvényesül *Kaán*-nak szálalóvágásos gazdaságában is, de teljes határozottsággal kifejezésre jut v. *Kalitzsch* erdőgazdaságában, amelyet *Möller* „Dauerwaldnak“ nevezett.

Ennek alapján az erdőgazdasági eljárásokat — kimondott céljuk szerint — három főosztályba sorolom:

- I. Ápolóvágásos eljárások.
- II. Felújítóvágásos eljárások.
- III. Tarvágásos eljárások. (Kihasztnálási eljárások.)

Az ápolóvágásos eljárásoknál a cél: az erdő állományának állandó gondozása és fentartása, úgyhogy a talaj termőereje állandóan a lehető legértékesebb és legnagyobb fa-tömeget produkálhassa.

A felújítóvágásoknál a cél az új állománynak megtelepítése, kapcsolatban a régi állomány kihasználásával.

A tarvágásos eljárásnál a cél a meglevő állománynak lehető előnyös kihasználása.

A II. és III. alatti eljárások technikája többnyire precíz és eléggé jellegzetes szabályokban fejezhető ki, ellenben az ápolóvágásos eljárások technikája erre kevésbé alkalmas, amint a fent említett három szerzők egyike sem ad határozott szabályt. *Möller* az egészséges erdőszervezet állandó fentartását követeli, *Biolley* a lehető legnagyobb és legértékesebb fatömegnek mennél olcsóbb termelését, *Kaán* már a fiatal erdőben is azoknak a fáknek használatát, amelyek élethivatásukat betöltötték.

Az előírásnak ez a határozatlansága jelent előnyt és jelent hátrányt is.

Akik az erdőgazdaság közvetlen vezetője számára szabad kezet követelnek, követelik a lehetőségét annak, hogy a gazdaság az adott helyzetnek legelőnyösebb — nemcsak a jelenben, hanem a jövőben is legelőnyösebb! — felhasználását lehetővé tegye, akik nem riadnak vissza a felelősségtől, a sok gondtól, munkától, tudástól, amit ez a rendszer jelent, azok örömmel fogják üdvözölni ezt a határozatlan körülírást, melybe tartalmat az erdőgazdaság vezetőjének kell öntenie.

Akik azonban nem tudják elképzelni az erdőgazdaságot másképen, mint szorosan a gazdasági tervnek időben és térben pontosan körvonalazott számadataihoz és rubrikáihoz kötve, azok hátrányt fognak látni az előírások határozatlanságában, mert tény, hogy már a felújításos eljárások is nehezen vonhatók a papíroselőírás és ellenőrzés merev korlátjai közé, de még kevésbé az ápoló eljárások, melyek az idővel és térrel teljesen szabadon rendelkeznek. Azt mondja *Mayr* a szálalóerdőről, — amelynek előírásai szintén elég lazák — hogy „az erdőrendezés gyűlöli, mert az ellenőrző számíttatások és a térbelileg rendezkedő sablon elé a legnagyobb nehézségeket gördíti“.

Hogy azonban nagyon is lehetséges a gondos ellenőrzés, annak klasszikus igazolását adta *Biolley*. Igaz, hogy ez az erdőrendezésnek, a használatnak és az erdőművelésnek cél-

tudatos és megértő állandó együttműködését követeli és pedig az erdőművelés vezetése alatt, vagyis éppen a megfordítottját a hazai szokásunknak.

Mivel az előírások határozatlanok, azok nyomán nem fejlődhetik ki a fák kivágatásának határozott sorakozása sem időben, sem térben, úgyhogy ennek alapján jellegzetes kialakulás nem következik be egyik eljárásnál sem, az erdő külső képe mind a három eljárásnál hasonló lesz és pedig többnyire a szálaló erdőhöz hasonló. Csak a *Kaán*-féle szálalóvágásos gazdaság kap a csemeték betelepülése után — a gyűrűs haladás révén — egyéni képet, amely már nem a szálalóerdőhöz hasonlít, hanem a csoportos felújítás tipikus képét mutatja.

A második főosztályba sorozom a felújítóvágásos eljárásokat, ide tartoznak mindazok a vágásmódok, amelyek célja a természetes felújítás előidézése.

Hogy ezzel gondos ápolás is együtt járhat, az természetes, éppúgy mint az előbbieknél a felújítás is bekövetkezik az ápolás során. A kettő egymástól nem választható el, de az eljárás technikája változik aszerint, amint az egyiket vagy másikat tesszük meg főcélul.

A felújítóvágásos eljárásoknál már a fák kivágatásának időbeli és térbeli sorakozása határozott eltéréseket mutat, ami tipikus különbségekre vezet. A különbségek annál élesebbek és feltűnőbbek, mennél közelebb járunk a tarvágáshoz és annál inkább elmosódnak, mennél közelebb járunk a szálaláshoz.

A felújító vágások osztályozásánál azt az alapot, hogy vajjon a fák a felújítandó területen állanak, vagy azon kívül, nem találom megbízhatónak, mert sem a maghullás, sem a fa árnyékvédelme, csapadékfelfogása, szél törése nem szorítkozik csak a fa alatti területre, hanem attól kisebb-nagyobb távolságra oldalt is kihat és az újabb eljárások mind úgy a projekcionális, mint az oldalbehatásokat is figyelembe és számításba veszik.

Az egyes fák kivágásának időbeli és térbeli sorakozása adja meg a vágás területi alakját és a kivágott fának a

lábön maradó állományhoz való viszonylatát, valamint a csemetetelepülés módozatát és lehetőségét. E kettőnek kombinációja számtalan változatra vezet, amelyekből természetesen csak a típusokat állíthatom fel, illetve vehetem figyelembe. A gyakorlati erdőgazdaság dolga annak megállapítása, hogy az adott viszonyok között melyik típust választja irányadó nak és mennyire akar ragaszkodni a tipushoz, hol és mikor találja szükségesnek az eltérést, mennyiben és mekkora mértékben?

Hogy milyen viszonyok között alkalmazhatók az egyes eljárások, mi azok technikája, előnye és hátránya, arra itt nem terjeszkedem ki.

A vágás területi alakja, illetve kiterjedése nagy szerepet játszik a kivitelnek technikája és adminisztrációja szempontjából, mert egyrészt bizonyos eljárások határozott területnagyságon nem mehetnek túl, hiszen a vezetőnek és személyzetének munkaképessége korlátokat szab, másrészt mert az eljárás eredménye, hatása az állományra és a talajra sok esetben közvetlenül a kiterjedéstől függ és annak változásával igen tág határok között módosul.

A vágás területi alakja szempontjából megkülönböztetjük, mint szélsőségeket: a nagy és apró vágást; a kettő között áll a pászta- és a szegélyvágás.

Nagy vágás: melynek kezdő és uralkodó mérete mindkét irányban (egymásra merőleges irányokat értve) az állomány átlagos magasságának többszörösét (legalább 3-szorosát) haladja túl, pászta (pásztás vágás): amelynek kezdő és uralkodó mérete az egyik irányban 1—3 törzs hosszúságon belül marad, szegély (vágás): melynek kezdő és uralkodó mérete az egyik irányban 1 törzs hosszúságán belül marad, apró vágás, melynek kezdő és uralkodó mérete bármely irányban 1 törzs hosszúságán belül marad.

Az egyes fák kivágásának időbeli és térbeli sorakozása a felújítóvágásnak két főtipusára vezet. Ha egyszerre sok — bizonyos területen minden — fát kivágunk, tarvágást kapunk, ha a fáknek csak egy részét vesszük ki, csak megbontjuk az állományt. A felújító vágásokat ennél fogva

- A) tarvágásokra,
 B) bontóvágásokra
 oszthatjuk.

A) *Tarvágásos felújítás.*

Kétségtelen, hogy a köröskörül meredek és zárt erdőfallal körülvelt nyílt tarvágás a betelepülésnek sohasem kedvez annyira, mint a kellő mértékben bontott állomány, betelepülés alatt természetesen a megfelelő fafaj csemetéinek térfoglalását értve. Mennél nagyobb a tarvágás, annál kevésbé kedvez a felújulásnak.

Éppen ezért a tarvágást csak nagy megszorítással vehetjük be a felújító vágások közé, de egészen kirekeszteni nem lehet, mert egyes fafajoknál* — megfelelő kivitellel és kedvező viszonyok között — kétségtelenül eredményt adhat.

A nagy tarvágás legtöbb esetben lehetetlenné teszi a természetes felújítást, még a pásztás vágásnál is nagyon érezhetőek a felújulásellenes tényezők hatásai. A szegélytarvágáson kedvező viszonyok között felerősödik a fiatalos, éppen így az apró tarvágáson is, amelyet „lék“ névvel jelfölhetünk.

II. *Bontóvágásos eljárások*

Ebbe az osztályba tartozik a felújítóvágásos eljárások zöme, az alap mindig a lábon álló erdő együttesének, a záródásnak megbontása; ez történhetik:

a) egyenletesen az erdőnek vagy annak bizonyos részének egész területén végig;

b) egyenlőtlenül, rendszeren az erdőnek bizonyos területére szorítkozva.

Az első csoporthoz tartozik.

1. A szálalóerdő**. A kivágás évenként végigmegy az

* Erdei és fekete fenyő, nyír-, nyár-, még luc- és veresfenyő is.

** A szálaló erdőt rendszeren szembeállítják a vágásos eljárásokkal azon a címen, hogy az előbbi az erdő egész területén dolgozik, utóbbiak csak egy részén. Ezt a szembeállítást nem találom megokoltnak, mert egyrészt csak a főhasználatra szorítkozik, az előhasználat az utóbbi eljárásoknál is kiterjedhet az egész erdőre és ha az erdő nem csupán vágható állományokból áll, akkor

erdő egész területén, a fákat egyenként szedegetik ki az állományból, egy helyen sokat vágni még több éven belül sem szabad. Ez az az eljárás, amelynél az „erdőnek észre sem szabad vennie“, hogy vágják.*

Gyakran szerepel könyvekben a „csoportos“ szálalás! Ilyen tulajdonképpen nem létezik, mert ha „csoportokat“ szálalunk ki, akkor vagy az apró tarvágás (lék) vagy a csoportos felújítás származik ebből. A típus kiemelése érdekében tett ehhez a kijelentéshez azonban hozzá kell tennem, hogy 2—3 közel álló fának egyszerre vagy pl. két egymásra következő évben való kiszedése nem jelenti még a rendszer áttörését, éppen úgy, amint az „évenkénti végigmenést“ sem lehet szó szerint venni, mert maradnak mindig — igaz, hogy csak kis, mondjuk $\frac{1}{2}$ —1 ha-os — területek, amelyekről egy-két éven át egyetlenegy fa sem kerül ki.

A szálalás gazdasági egysége csak kisebb területekre terjedhet, maximumát kerek hatszáz ha (ezer k. h.)-ban állapíthatjuk meg, ennél nagyobb terület nem képezheti az egy ember vezetése alá rendelt gazdasági egységet, ennyi is már sok egyéb feltétel teljesítését is követeli. Ennél nagyobb erdőnél a szálalást az erdőnek bizonyos részére korlátozhatjuk, ez adja a

2. vágásos szálalást** (*Vadasnál* szálalás területbeosztással, korszakos szálalás); a szálalás ugyanis bizonyos számú

a szálalás sem terjedhet ki az egész területre, másrészt a szálalásnak bizonyos módjai a főhasználatot is leszorítják a területnek csak egy részére, végül pedig „csoportos“ szálalás is szerepel egyes tankönyvekben, amely teljesen bizonyos „vágásos“ eljárások jellegével bírhat.

Az a megkülönböztetés, hogy a szálalásnál a felújítás időtartama az egész fordulóra, a vágásos eljárásoknál ellenben annak bizonyos — mindig meglehetősen nagy — részére terjed, véleményem szerint szintén nem nyújt módot biztos elhatárolásra és csak a szorosan vett szálalóerdőre jellemző.

* A leírás, ill. meghatározás vonatkozik „szálalás“-ra, ill. a szálaló erdőre mint erdőgazdasági eljárásra, avagy erdőalakra; szálalva, szálalás útján való használat szerepelhet egyéb eljárásoknál is.

** Erre az eljárásra vonatkozik az, amit a már fentebb említett előadásomban a „szálaló vágásos“ eljárásról mondtam, amire már előbb (l. 263.) rámutattam.

évi vágásterületen folyik. Ez az eljárás egy-egy gazdasági egység területén belül nemcsak térbeli, hanem időbeli megszorítást is jelent, mert az illető területnek gyorsított kihasználását és felújítását követeli, a fordulónak csak bizonyos részén belül.

Találkozunk a „vágásos szálalás“-nak oly értelmezésével is, hogy évről évre más területen szálalunk és egy-egy területre csak hosszabb idő múlva térünk vissza, ez volna a

3. szünetelő szálalás.*

A szálalás szót a különböző szerzők mindig főhasználatra, a vágásra érett anyagnak kiszedésére alkalmazzák, fiatal erdőt nem lehet „szálalni“, hanem csak gyéríteni vagy áterdőlni.

4. A fokozatos felújítóvágás, ernyősvágás. Nemrégén a természetes felújításnak ez az eljárása volt az egyetlen, amit hazánkban ismertek és alkalmaztak, három, ritkán több részből állott és pedig előkészítő, vető vagy felszabadító vágásból. Szaktársaink igen nagy része még ma is csak ezt ismeri és a „természetes felújítás“ gyűjtőfogalma helyett a „fokozatos felújítás“ szót használja. Részben ezért, részben pedig az elnevezés hosszadalmassága miatt szükséges egy új, rövidebb kifejezés alkalmazása, mely egyúttal határozottan rávilágít az eljárás lényegére. Sokszor tapasztaltam, hogy nemcsak hallgatóink, de szaktársaink — éppen azok, kik a külföldi irodalommal foglalkoznak — fennakadnak, mert a magyar kifejezésnek idegen nevére nem tudtak rátalálni. A „fokozatos felújítóvágás“ szó egy külföldi nyelven sem található, az értelmének megfelelő lassankénti, állandó kivágás pedig éppen nem ennek az eljárásnak lényege. Különbféle változatnak — melyekben ez az eljárás elég gazdag — jelölése nagyon nehézkes, pl. pásztás fokozatos felújítóvágás (E. L. 1912.), ékalakú fokozatos felújítóvágás (Schirmkeilschlag).

Az egyes vágások a felújítandó területen úgy mennek végig, hogy egymást bizonyos — kisebb-nagyobb — időköz-

* Ezt az eljárást alkalmazták Boszniában, rendszerét *Fröhlich Gyula* tárgyalta „Aus der Urwaldpraxis“ címén. Wiener Allgemeine Forst- und Jagdzeitung 922. október, 924. június.

zökben követik, minden vágásfoknak megvan a maga külön — a többiektől eltérő — célja és ezt a célt az egész területen egyformán és egyszerre igyekeznek elérni. A csemete-telepítést egy év magtermésétől várja és egykorú állományra (rendesen elegyetlenre) törekszik.

A vágás egyes fokozatai hazai irodalmunkban eltérő nevekké szerepelnek, céljukat eltekintve az előkészítő, vető és felszabadító vágás kifejezéseket találom legmegfelelőbbeknek. Mindegyik fokozat több részre bontható, de mennél többre bontjuk, annál inkább elvész az eljárás tipusa és sajátosságai és annál közelebb jutunk más eljárásokhoz.

Az ernyős felújítás terjedhet nagy vágásterületekre és pásztákra, sőt szegélyekre és apró vágásokra is, ez utóbbiaknál azonban — részben már a pásztásnál is — a meg nem bolygatott szomszéd állomány befolyása aránylag oly nagy mértékben érvényesül, hogy az eljárás tipikus sajátosságai nagyon elmosódnak és hatásai megváltoznak; a területi alak, illetve kiterjedése — ha nem is oly nagy mértékben, mint a tarvágásnál — nagyon számottevő befolyást gyakorol.

Ehhez az eljáráshoz sorolom a fentebb említett ernyős ékvágást (Schirmkeilschlag), mely azonban — előrehaladotabb állapotában — átmegy a következő osztályba, az egyenlőtlenül bontó eljárásokhoz.

b) Az állomány egyenlőtlen megbontásán alapuló felújítóvágások

Ezek rendesen az erdőnek csak egy bizonyos részére, a felújítás alá vett területre terjednek. A kivágás az állomány egyes helyein változó mértékkel folyik, az átmenet a még nem bolygatott részekről a legerősebben bontott részekhez lassú, mértéke helyenkint változhatik, úgyhogy a felújítás alá vett állomány záródása és sűrűsége kisebb-nagyobb — sokszor igen nagy — változatosságot mutat.

Az állomány megbontása két típust mutat:

1. Egy-egy pontból indul és sugár irányban halad minden irány (égtáj) felé, vagyis köralakú támadási területeket létesít: csoportos felújítóvágás.

2. Egy-egy vonalból indul és csak egy — a kezdővonalra a merőleges — irányban halad: vonalas, illetve szegélyes felújítógáz.

Ebből a két alaptípusból — mindegyikből külön-külön — sokféle változat keletkezhetik, azonkívül a két típus egymással is kombinálható.

A csoportos felújításnak elméletileg köralakú vágásai eltérhetnek többé-kevésbé szabályos alakjuktól és szabálytalan alakot ölthetnek. Mennél hosszabb lesz az egyik irányú méret a másikkal szemben, annál közelebb jut a vonalas eljáráshoz, mely viszont változik a kezdő, illetve támadó vonal alakjával; ez lehet egyenes és görbe, törött és folytonos.

Ezek alapján lényeges különbségek származnak. A természet tényezői ugyanis egy-egy területen — egyenlőfokú bontás esetén is — egyrészt mennyiségben és időben, másrészt érvényesülésüknek a helyi tereptől és égtájviszonyoktól függő módjának megfelelően, más és más mértékben hatnak aszerint, hogy melyik égtáj felől bontjuk meg az erdőt.

Még nagyobb eltéréseket kapunk, hogyha a bontásnak különböző égtájak felől való kezdésével a bontásnak különböző fokai párosulnak. A pontos köröknél — egyforma bontás esetén — az egyes tényezők hatásai a kör területén belül annak különböző pontjain eltérők, de mindegyik egyforma arányban érvényesül; a körtől eltérő idomokban az egyik-másik tényező hatása túlsúlyba jut, legnagyobb mértékben az egyenes vonalnál, amelynél az egyenesnek egyrészt a terepviszonyokhoz, még inkább az égtájakhoz való helyzete és a bontás módja igen nagy mértékben befolyásolja a természeti tényezők hatását, annyira, hogy egyenesen diametrális ellentétek keletkeznek.

Az egyenlőtlen bontás is területileg kiterjedhet apró és nagy területekre, de ez csak a támadási pontok vagy vonalak elhelyezésének összes területére vonatkozik. Az egyes támadási helyek mindig csak aránylag csekély kezdő méretekkel bírhatnak és lassan növelhetők, mindig a pászta méretein belül maradnak, vagyis a támadási területek kezdő mértéke szélességben 2—3 famagasságon túl nem terjedhet. Kör-

alakú idomoknál ez a méret mindkét irányra érvényes és amint a lineáris idomoknál szélességük szerint pásztákat és szegélyeket különböztetünk meg, úgy az 1—3 törzshosszaságú területeket foltoknak, az 1 törzshosszúságon alul maradókat csoportoknak nevezhetjük.

Ezek alapján megkülönböztetjük: a csoportos felújítást.

(Ez megfelel a *Gayer-féle horst- und gruppenweise Verjüngung*, régebben *Femelschlagbetrieb*-nek.)

A felújítandó erdőrészben kb. köralakú területeken, megbontjuk erősebben az állomány záródását: hogyha már találunk betelepedett csemetecsoportokat, akkor a bontást ezeknél kezdjük és kiterjedését a csemetecsoportok nagyságához szabjuk; hogyha még nincsenek, akkor kb. egy törzshosszúságnyi átmérővel bíró körökben ritkítunk, a ritkítás a terület közepén erősebb, a széle felé gyengébb. Ha nagyobb területen kezdjük a bontást, akkor a csoportokból foltok lesznek, ami lényegben nem jelent nagyobb változtatást, ha a bontás mértéke megfelelő. Némileg módosul a hatás, hogyha a csoportokon vagy foltokon belül a ritkítást vagy szálalva (egyenkénti kivágás), vagy csoportokban (egynéhány törzset egy-egy helyen), vagy az ernyősvágás (fokozatos felújítás) egyenletes bontásával végezzük.*

A legcélszerűbb az első mód, de a többiek is lassú átmenetet jelentenek a nem bolygatott állományból a bontásba. Ha a folton vagy csoporton belül egyszerre minden fát levágunk, ez már lényeges változtatást jelent és átvezet a tarvágásos felújításhoz (lékelés).

A megkezdett vágás továbbhaladását a csemeték betelepülésétől és fejlődésétől tesszük függővé, hogy azokat lehetőleg rázkódtatás nélkül vezessük a védett helyzetből a szabad napvilághoz.

A lineáris alaptól — egyenes vonalból — induló eljárásoknál a nagyvágás s az apróvágás elesik, illetve alkalmazása más rendszerre vezet, csak a pásztás és szegélyes

* Apróbb területen „egyenletes bontás“ tulajdonképpen nem lehetséges, mert a szomszédos zárt állomány befolyása aránylagosan nagy területen változtatja a bontás hatását.

alakja kerülhet szóba, keskenyebb vagy szélesebb szalagokban való vágatás.

A vágatás alá vett területek a bolygatott rész keretén belül itt is szálalás, ernyősvágás vagy csoportos vágás eljárása szerint támadhatók meg, ami bizonyos változásokkal jár, ezek a rendszer lényegén, illetve annak hatásain és eredményén nem változtatnak sokat és pedig annál kevesebbet, mennél keskenyebb a megbolygatott terület, ennél fogva mennél inkább érvényesül a bontatlan szomszédállomány hatása.

Mint ennek a rendszernek típusát tekinthetjük *Wagner* szálaló szegélyvágását*, amely keskeny, kb. 1 törzshosszúságon belül maradó szalagokban bontja meg az erdőt, úgyhogy a megbolygatott állomány bontásának foka a támadás kezdővonalától a meg nem bolygatott állomány felé csökken, de nem egyformán, hanem — a szegély mentén — váltakozó erősséggel, úgyhogy a megbontott résznek mozgó határvonala öblösödéseket mutat, de nem köralakú csoportokat vagy foltokat. A kezdővonal egyenes és *Wagner*-nál kelet-nyugat irányú, csekély elhajlással kelet-észak-kelet, illetve nyugat-dél-nyugat felé, a mozgóvonal dél felé halad, merőlegesen a kezdővonalra.

Ha a szálalva való kivágás helyett az ernyős vágást vagy a csoportos vágást alkalmazzuk, akkor kapjuk az ernyős szegélyvágást, vagy a csoportos szegélyvágást.

Hogyha pedig a szegély szélességét növeljük, a szálalva való kiszedés mellett kapjuk a szálaló pásztásvágást, illetve egyenletes vagy csoportos bontásnál az ernyős pásztásvágást és a csoportos pásztásvágást.

Az első — szó szerinti fordításban — megfelel a *Kubelka*-féle „Femelstreifenschlag“-nak, azonban lényege szerint *Kubelka* eljárásának — amely „sávós vágás“ és „gyűrűalakú (taroló) szegélyvágás“ névvel is szerepel a hazai irodalomban — helyes magyar neve: csoportosan felújító, vagy rövidebben csoportos pásztásvágás.

Egyéb elnevezést: pl. gyűrűs, lékelővágást nem tartok

* A *Wagner*-féle pásztás fokozatos felújító vágás. Erdészeti Lapok, 1912. 391. és 403.

helyénvalónak. Ezek a csoportos felújításnak lehetnének csak módosulatai. A csoportok továbbfejlesztése pedig csak gyűrűalakban történhetik, ha nem is szabályos körök azok, a lék szót viszont kizárólag az apró tarvágásoknál tartom helyénvalónak, amelyek éles — meredek zárt fallal való — körülhatárolása teljesen megfelel ennek a kifejezésnek és feltűnőbben eltérő jellege, illetve hatása megokolja a külön elnevezést.

A szegélyvágások különféle alakjainál — ha felmerül a szüksége annak, hogy közelebbről jellemezzük azokat — a fűrész, lépcsős, fogas, esetleg öblös szavak hozzátételével röviden és találóan megadhatjuk a közelebbi jellemzést, úgy-hogy véleményem szerint a fenti osztályozás teljesen kimeríti a felújítóvágások ma ismert módozatait.

III. Tarvágásos eljárások.

Ezeknél nem vagyunk tekintettel a felújítás érdekeire, hanem kizárólag a kihasználás érdekeit tartjuk szem előtt, ezért alkalmazhatjuk a „kihasználási eljárások“ kifejezését is.

A tarvágást csak bizonyos esetekben — amelyek száma azonban igen szűk korlátok között marad — állíthatjuk a természetes felújítás szolgálatába. Ezeket fentebb már tárgyaltam, egyúttal ott felsoroltam a tarvágások osztályozását területi kiterjedésük szerint. Másféle osztályozás a tarvágásnál nincsen, mert ha nem vágjuk le a kijelölt terület minden fáját, akkor a vágás már nem „tar“-vágás, hanem a bontóvágásnak — esetleg szélsőséges — jellegével bír. Gyakori eset, hogy a tarvágás területén több-kevesebb hagyásfa marad állva részben magtermelés, részben nagyobb méretek elérése végett. Lomberdőben ez — a felferődő sarjak révén — középerdőszerű jellegre vezet, magról kelt új állománynak a kétkorú szálerdő képét adja. Rendszeresen túltartott fák kellő ápolást, felnyesést igényelnek.

Az alátelepítést, illetve a mesterséges pótlást sem a tarvágásnál, sem más eljárásoknál nem tekintem elkülönítést követelő jellegnek, mert bármely gazdasági rendszerrel kap-

esetben alkalmazható, sőt a közelebbi jövőben a legtöbb esetben a mesterséges segítségre — valamely alakban — egyenesen szükség lesz, mert egyrészt a természet nem szokott telepíteni oly egyenletességgel, amilyent a szakember követel, másrészt erdeink legnagyobb része ma még nincsen oly állapotban, hogy — teljesen eltekintve a magtermési évek ritkától — állandó és bő magtermésre számíthatnánk. A természetes felújításnak rendszerén semmit sem változtat, hogy ha a magot vagy csemetét nem kizárólag az anyatermészet adja, hanem az ember hozza oda, sőt még a talaj felszínének mesterséges megváltoztatása sem jelent rendszerváltoztatást.

Ez utóbbi — a talajnak megfelelő eszközökkel való megdolgozása — Dánia bükköseiben már régi idők óta szokásos és kiépített rendszerré vált. Újabban más országokban is gyakran szerepel. Kétségtelen, hogy különösen a nagymagvú fafajoknál lényeges eszköze a sikernek, de a felújítás rendszerére — a kivágásnak céljára, térbeli és időbeli egymásutánjára — nincsen behatással.

Róth Gyula.

A tűzifa áralakulása

Statisztikai és közgazdasági munkákban, folyóiratokban a legkülönbözőbb anyagok és kereskedelmi cikkek háborús és háború utáni áralakulásáról találhatunk táblázatokat, szinte egyedül a fa ára az, amelynek karrierjét nem örököltte meg senki.

Az alábbi táblázatban a tűzifának, mint a legnagyobb mennyiségben forgalomba kerülő hazai faválasztéknak az áralakulását állítottam össze 1921 júliusától kezdve. Érdekes lett volna a fa árát a háborús és forradalmi években is figyelemmel kísérni, 1921 július előtt azonban az ármaximálások megakadályozták a tűzifa árának szabad kialakulását, a zúgkereskedelem árait pedig sehol sem jegyezték fel természetesen megbízható formában.

A táblázat tűzifa-árjelzései alapjául a fakeskedelmi

lapok adatai szolgáltak s alattuk *egy 10 tonnás vagon száraz hasábfá árai ab feladóállomás értendők*; aranykoronára, Barcza Imre valutatáblázatai alapján vannak átszámítva.

Az aranyérték mellett összehasonlítás kedvéért a búza-értéket s a nagykereskedelmi indexszámok alapján számított értéket is kimutattam. A számítás alapja a következő:

Igen bajos volt az ellentétes adatok és információk alapján a tűzifa békebeli országos átlagárát ab feladóállomás megállapítani; végül is kerekén 130 koronának vettem, mely békében megfelelt 6 q búza értékének ($6 \times 22 = 132$ korona). Ezen az alapon mutatom ki a 4-ik rovatban 6 q búza mindenkori havi átlagárát aranykoronában, mely „búzavalutában” egy vagon fa békeárát jelenti, az 5. rovatban pedig a 130 koronás békeár az illető hónapra vonatkozó nagykereskedelmi indexszámmal besorozva található — ugyancsak aranykoronában.

A nagykereskedelmi indexszám alatt azt a viszony-számot kell érteni, mely azt mutatja, hogy a nagykereskedelmi forgalomban szereplő különféle kereskedelmi cikkek ára egy bizonyos időpontban a békeárnak átlagosan hányszorosára emelkedett.

Mivel a nagykereskedelmi indexszámok csak 1923 decemberétől vannak összegyűjtve, az összehasonlítást én is csak ettől az időponttól kezdhettem.

A *Vágó, Dálnoky—Kovács*, a Szakszervezeti Tanács stb. által különféle alapokon összeállított, de 1914 óta vezetett indexszámok alapján átszámított faárak annyira eltérnek a tényleges faáraktól, hogy azokat összehasonlítás céljaira felhasználni nem lehet.

A búza átlagárait s a nagykereskedelem indexszámait Barcza Imre, illetőleg *Szőnyi Gyula* dr. táblázataiból vettem.

Végül a 6—8. rovatban a ténylegesen kialakult havi átlagár s a békebeli aranykoronaár, búzában kifejezett békeár s az indexszám alapján az általános drágulásnak megfelelő elméleti faár közötti különbséget mutatom ki aranykoronákban.

A táblázat a következő:

Dátum	1 waggon száraz hasábita havi átlagára ab felsőállomás		1 w. fa békeért megfizető 6 q búza havi átlag-ára	1 w. fa békeárának a havi drágulási indexszel való szorzata	1 waggon fa tényleges árának és a		
	papír kor.	a. kor.			békeb. aranykorona árának	6 q búza havi átlag-árának	a drágulási index alapján számított árának
1921 július	10.400	197	—	—	+ 67	—	—
„ aug.	12.400	191	136	—	+ 51	+ 55	—
„ szept.	14.200	160	107	—	+ 30	+ 53	—
„ okt.	15.800	120	86	—	— 10	+ 34	—
„ nov.	16.000	90	87	—	— 40	+ 3	—
„ dec.	15.500	117	103	—	— 13	+ 14	—
1922 jan.	15.000	115	108	—	— 15	+ 7	—
„ febr.	14.000	108	115	—	— 22	+ 7	—
„ márc.	16.600	105	106	—	— 25	+ 1	—
„ ápril.	20.000	128	122	—	— 2	+ 6	—
„ máj.	21.000	134	122	—	+ 4	+ 12	—
„ jún.	21.000	119	131	—	— 11	— 12	—
„ július	28.000	102	115	—	— 28	— 13	—
„ aug.	45.000	136	129	—	+ 6	+ 7	—
„ szept.	63.000	137	119	—	+ 7	+ 18	—
„ okt.	64.000	135	142	—	+ 5	+ 7	—
„ nov.	68.000	149	138	—	+ 19	+ 11	—
„ dec.	72.000	161	141	—	+ 31	+ 20	—
1923 jan.	79.000	160	152	—	+ 30	+ 8	—
„ febr.	84.000	161	151	—	+ 31	+ 10	—
„ márc.	110.000	163	149	—	+ 36	+ 17	—
„ ápril.	158.000	184	167	—	+ 54	+ 17	—
„ máj.	192.000	201	166	—	+ 71	+ 35	—
„ jún.	280.000	226	165	—	+ 96	+ 61	—
„ júl.	520.000	271	164	—	+ 141	+ 107	—
„ aug.	815.000	234	137	—	+ 104	+ 97	—
„ szept.	865.000	243	157	—	+ 113	+ 86	—
„ okt.	880.000	248	163	—	+ 118	+ 85	—
„ nov.	930.000	257	165	—	+ 127	+ 92	—
„ dec.	975.000	254	173	159	+ 124	+ 81	+ 95
1924 jan.	1.160.000	196	138	160	+ 66	+ 58	+ 36
„ febr.	1.800.000	178	140	170	+ 48	+ 38	+ 8
„ márc.	2.600.000	168	124	169	+ 38	+ 44	+ 1
„ ápril.	2.800.000	173	120	163	+ 43	+ 53	+ 10
„ máj.	2.900.000	162	118	158	+ 32	+ 44	+ 7
„ jún.	2.850.000	159	108	173	+ 29	+ 51	+ 14
„ júl.	2.750.000	166	134	188	+ 36	+ 32	+ 22
„ aug.	2.700.000	173	159	188	+ 43	+ 14	+ 15
„ szept.	2.750.000	174	161	186	+ 44	+ 13	+ 12
„ okt.	2.900.000	185	175	187	+ 55	+ 10	+ 2
„ nov.	3.100.000	204	184	200	+ 74	+ 20	+ 4
„ dec.	3.150.000	210	202	208	+ 80	+ 8	+ 2
1925 jan.	3.000.000	204	268	207	+ 74	+ 64	+ 3
„ febr.	2.900.000	196	270	198	+ 66	+ 74	+ 2
„ márc.	2.700.000	185	214	192	+ 55	+ 29	+ 7
„ ápril.	2.700.000	186	213	185	+ 56	+ 27	+ 1
„ máj.	2.650.000	185	214	—	+ 55	+ 29	—
„ jún.	2.650.000	185	218	—	+ 56	+ 33	—

A táblázat felületes átmérésekor is már szemünkbe ötlik, hogy a faárak alakulása nem tartott lépést sem a pénz romlásával, sem a búza áralakulásával, sem pedig az általános drágulással, hanem egészen önállóan fejlődött.

A maximálás alól felszabadulva, 1921 júliusában hirtelen felszökik s 67 koronával szárnyalja túl a békebeli aranykorona árát; dicsősége azonban ekkor még muló, 4 hónap mulva, — nem tudván lépést tartani a hirtelen zuhanó pénzzel, már 40 aranykoronával marad alul a békenívó alatt.

A búzaár, melyet a maximálás alól való felszabaduláskor 55 koronával szárnyal túl (mindig 6 q búzaárról van szó!), rövidesen társul szegődik hozzá s együtt maradnak alul a pénzromlás okozta küzdelemben. Sorsukban fokozott mértékben osztoznak a többi árucikkek is, az indexszámok a békenívónak 0.5—0.6-én állanak.

Csak 1922 augusztusában kezd a fa ára lábrakapni újra s itt kezdődik szédületes karrierje; napról-napra emelkednek a faárak az aranyhoz és a búzához viszonyítva, megkezdődik az igazi fakonjunktúra s boldog boldogtalan felcsap fakereskedőnek.

A korona közben folytatja szomorú útját a lejtőn lefelé.

A fa messze túlszárnyalja a búzát s a konjunktúra 1923 júniusában éri el csúcspontját: a faár 141 koronával van az aranyparitás és 107 koronával a búzaparitás felett. Az általános drágulás mértékét a búzával együtt messze túllépi, hiszen a kis háztartásokat érdeklő kiadások indexe a békenívónak a felén áll csupán s a legnagyobb anyagi gondot a tüzelőfa beszerzése okozza.

A fakereskedőknek s a fatermelőknek áll a világ, ettől kezdve azonban hovatovább tért veszít a kedvező fakonjunktúra.

Az aranykoronában kifejezett faárak rohamosan kezdenek esni, míg a papírkorona árak szinte szédületesen emelkednek, mert 1924 első negyedében ismét megindul a lassú lemorzsolódás helyett a korona végzetes zuhanása.

Március havában már utóléri a faárakat az általános

drágulási folyamat; a búza még békenívó alatt áll, a fa ellenben 38 koronával a békebeli aranynívó felett.

A nyomott áru búzával szemben egyelőre még bírja a fa a versenyt, az általános drágulásnak azonban rövidesen alatta marad. 1924 júliusában 22 koronával olcsóbb egy vagon fa, mint azt a nykkereskedelmi indexszámok alapján az általános drágulás következtében várni lehetne.

Az év végén stabilizálódik a korona, a fa ára eléri azt a nívót, melyet az általános drágulás megkíván s megkezdődik a stabil faárak kialakulása is, mely az időközben fellépő általános olcsóbbodási folyamat következtében szinte feltűnő módon símul az indexszámok által jelzett általános árviszonyokhoz.

A búza azonban még csak most kezdi diadalmas pályafutását; 1925 februárjában már 74 koronával haladja meg a már normálisnak nevezhető faárat, ujabban azonban ismét közeledik az általános nívó felé.

A faüzlet kezd rossz üzlet lenni, melynek egyebek között talán a búza indokolatlanul magas ára is oka, mert hiszen a fuvarozási és termelési költségek — mint minden parasztok által végzett munka — a búza ára szerint igazodnak.

Az alkalmi fakereskedők, akik 1923—24-ben gombamódra szaporodtak, nyomtalanul eltűnnek, sorra buknek a cégek, melyek számításait a kedvező konjunktúra idején a túlzott üzleti nyereség reményére alapították s a régi tökérs vállalatok is egymásután érzik meg a krízis-okozta földrengés hatásait s sovány vigasztalás számukra, hogy a krízis nemcsak a fakereskedelmet sujtja, de általános, országos, sőt európai jelenségnek tekinthető.

Kényszeregyességek és csődök teszik ebben az időben mozgalmassá a bíróságok működését.

Az általános krízis, csődök és kényszeregyességek közepette azonban május havában kialakul 185 aranykorona körül (2,650.000 papírkorona) a stabil faár, mely azóta szilárdan tartja magát egész a mai napig.

Mivel pénzünk már stabilizálva van s a fa ára évekig tartó ingadozás után végre is hozzásimult a nykkereskede-

lemben észlelhető általános dráguláshoz, feltehető, hogy a fakeskedelem árai a közel jövőben nagyobb eltéréseknek nem is lesznek kitéve.

Biztos jósolatokba azonban bajos volna bocsátkozni, mert a tűzifaárak nemcsak a hazai viszonyoktól függnék, hanem a jelentős mennyiségű importtűzifa következtében bizonyos mértékig befolyásolják a szomszéd államok valutáris viszonyai is.

Eddig a román fa bírt döntő befolyással, a lei újabb erős ingadozása és bizonytalan értéke miatt azonban a jövőben talán a szokol állása és vásárlóereje fogja fapiacunk árait növekvő mértékben befolyásolni.

Hogy mit hoz a jövő, nem tudhatjuk. Az új pénzegységre való áttérés előtt állunk, mely talán ismét kisebb-nagyobb zökkenővel fog járni, az azonban mindenesetre remélhető, hogy az árak és a pénz stabilizálódása és a reális kalkuláció lehetősége kedvezően fogják befolyásolni a magyar fapiac helyzetét.

Tóth Bódog.

A forgalmi adó mérséklése

Az ország lakosságára nehezedő egyik legsúlyosabb adó, a forgalmi adó f. évi augusztus hó 1-től kezdve az eddigi 3%-ról 2%-ra szállítatott le. A magyar királyi pénzügyminiszternek 1925. évi 4700. számú rendelete szerint, az olyan szállítások vagy teljesítmények után, amelyek f. évi augusztus 1-je után teljesítették, 2% forgalmi adót kell fizetni, ellenben a korábban teljesített szállítások vagy munkateljesítmények után, bár az ellenérték csak augusztus 1-je után került kifizetésre, még a 3%-os adókulcs marad érvényben.

Az erdőgazdaságra nézve különös jelentőséggel bír és számos zaklatásnak vet véget az említett rendelet „menteségek” című része, amely a saját szükségletre felhasznált vagy illetményként kiadott faanyagokat mentesíti a forgalmi adó alól. Az erre vonatkozó 6—9. §-okat szószerint ide iktatjuk:

6. §. Az üzemben (gazdaságban) termelt áruból az üzem (gazdaság) alkalmazottjainak munkabér (konvenció) fejében

kiszolgáltatót áru pénzértéke nem esik általános forgalmi adó alá. Ennélfogva mentesül az általános forgalmi adó alól pl. az adózó erdőgazdaságából kitermelt s az adózó erdőgazdaságában alkalmazott tisztviselők, munkások, cselédek részére munkabér fejében kiszolgáltatót áru pénzértéke. Ha az adózó az erdőgazdaságból a mezőgazdasági üzemében alkalmazott tisztviselőit, cselédeket stb. látja el a részükre munkabér fejében kikötött fával, úgy ez a forgalom szintén mentes az adó alól. Mentés továbbá az általános forgalmi adó alól a bányüzem által kitermelt és a bányamunkásoknak stb. munkabér fejében kiszolgáltatót szén pénzértéke.

7. §. A vállalatban raktáron tartott áruból a vállalat alkalmazottjainak munkabér fejében kiszolgáltatót áru pénzértéke mentes az általános forgalmi adó alól. Ennélfogva mentes az általános forgalmi adó alól a kávéházakban, vendéglőkben, üzletekben az ételeknek, italoknak, vagy egyéb és raktáron tartott áruknek munkabér fejében történő kiszolgáltatása.

8. §. 1. Ha az üzem (gazdaság), vagy a vállalat alkalmazottja részére munkabér fejében valamely nem az üzemben (gazdaságban) termelt, vagy nem a vállalatban raktáron tartott áru szolgáltatott ki, úgy ennek pénzértéke általános forgalmi adó alá nem esik.

2. Amennyiben az üzem (gazdaság), vagy a vállalat alkalmazottja az üzemben (gazdaságban) termelt, illetve a vállalatban raktáron tartott áruból kedvezményes áron vásárolhat, úgy az ekként kiszolgáltatót áru ellenében történő fizetés, vagyis a tényleg fizetett összeg általános forgalmi adó alá esik.

3. Az üzemben (gazdaságban) termelt, vagy a raktáron tartott áruból nem az üzem (gazdaság), vagy a vállalat alkalmazottjainak, hanem az adózó egyéb alkalmazottjainak munkabér fejében kiszolgáltatót áru pénzértéke szintén általános forgalmi adó alá esik.

9. §. 1. Az adóköteles által a saját vállalatából a háztartásban való fel- vagy felhasználása céljából elvett áruk pénzértéke mentes az általános forgalmi adó alól. Ennélfogva az adókötelesnek a saját vállalatából (üzeméből, üzletéből) az adókimutatási időszak tartama alatt elvett és a saját háztartásában fel- vagy felhasználott áruk pénzértékét nem kell az adóalaphoz hozzászámítani.

2. Azok az adózók, akik általános forgalmi adójukat vállomás alapján készpénzben fizetik, az 1921. évi 130.000 számú rendelet 71. §-a szerint kiállítandó adóbevallási ívben az adókimutatási időszak tartama alatt elvett áruk pénzértékét az 1. folyószámmal megjelölt rész jegyzet rovatában kötelesek kitüntetni. Önként értődik, hogy ezt az összeget az adóalapba betudni nem kell.

Megemlítjük még, hogy a pénzügyminiszter a parlamentben tett nyilatkozata szerint egyes közszükségleti cikkekre s ezek között a fára nézve is kísérletet kíván tenni az egyizben lerótt forgalmi adóval (osztrák rendszer). Az a kérdés, vajjon ez csak a tűzifára, avagy általában minden fára vonatkozik-e majd, még tisztázatlan.

Az új vadászati tilalmak

Vadászkörökben az eddigi vadászati tilalmi idők megváltoztatása régi óhaj volt, amely ma, amikor igen sok vadászterület nem törvénytisztelő s hozzáértő *vadászok* kezén van, hanem *puskások* garázdálkodnak azokon, különös aktualitást nyert. A kormány rövid, két szakaszos törvényben nyert felhatalmazás alapján most rendeleti úton szabályozta újra a tilalmi idő kérdését.

Csodálatos, hogy ebben a kérdésben a vadászati érdekképviseltek nézete is meglehetősen szétágazó volt. Jellemző az is, hogy míg a múlt század 90-es éveiben, amidőn a kormány szintén foglalkozott a vadászati törvény revíziójával, az érdekelt gazdasági ágak képviselői s ezek között az Országos Erdészeti Egyesület is felhívatott véleményadásra, addig most ezt fölöslegesnek tartották s értesülésünk szerint, a minisztérium erdészeti főosztálya is csak utolsó percben látta a rendeletet, amikor bizony, már aligha szólhatott ahhoz érdemlegesen.

Nem változtat ennek a megjegyzésnek jogosságán az a körülmény, hogy a tilalmi idők új szabályozását, amint ezt a földművelésügyi miniszter f. é. 85.000 sz. rendelete megállapítja, egészben véve haladásnak tartjuk s ellene erdőgazdasági vonatkozásban sem emelhetünk lényeges kifogást.

Azokat a nézőpontokat, amelyeket a vadászati tilalmak megállapításánál szem előtt kell tartani, legklasszikusabban *Bársony* István juttatta több helyen kifejezésre. Alább a Budapesti Hírlap július 14-iki számában megjelölt cikkéből idézzük erre vonatkozó sorait, őszinte örömmel állapítva meg, hogy azokban megjelölte azt az álláspontot, amely nemzetgazdaságilag helyes s amelyben a vadászat, a kultúra és közgazdaság érdekei egyránt kielégítést találnak.

A nagytekintélyű vadász ott a következőket írta:

A vad nemzetgazdasági érték; sok százezer métermázsára tehető a lelőtt, leterített vadfélék tömegének a húsa, bőre, hasznosítható része; a vadat tehát *okkal-móddal* tenyészteni józan kötelességünk; de hogy a tenyésztés túlsága azután meg ne bosszulja magát és kárral ne járjon, arról gondoskodik a vadász, aki az állományát arányban tartja a területével.

A tisztességes vadásznak minden okszerű lehetőséget meg kell adni, hogy a szenvedélyének áldozhasson. A célon túllövés volna úgy megszorítani a vadászat lehetőségeit, hogy *tisztán* vadtenyésztési érdekek lépjenek előtérbe. A fák sem nőhetnek az égig s ahol a vadszaporulat túltengővé tétetik, ott egyrészt föltétlenül jelentkezik a vadokozta kár, amely elviselhetetlenné is válhat; de jelentkezik — a nemes nagy vadnál különösen — a degenerálódás, ami által a trofea-érték silányodhat el annyira, hogy az egész állomány nem éri meg azt, amit megeszik.

Az új tilalmi időknek tehát olyanoknak kell lenniök, hogy *védjék* ugyan a vadat, *de ne bénítsák meg a korrekt vadászatot*; gondoskodjanak az állomány fönmaradásáról s ahol kell, a szaporításáról; de ne kössék meg a kötelességét a vaddal szemben úgyis tudó derék vadászt abban, hogy az állomány föntartásának a kára nélkül mikor és hogyan vegye ki a részét a vadászat nagyszerű örömeiből.

Alábbiakban nem a tilalmi időket, hanem azt az időközt jelöljük meg, amelyben az új rendelet a vadászatot az illető

vadra megengedi:

Szarvasbika augusztus 15—október 31., dambika augusztus 15—november 30., szarvas- és dämtehén és borjú november 1—január 30., őzbak április 15—október 15., őzsuta október 15—december 15., muflonkos augusztus 1—november 30., nyúl szeptember 1—január 15., fácán szeptember 15—január 31., fogoly, fűrj, haris augusztus 1—december 31., túzokkakas március 1—május 31. és november és december hónapokban, császármadár augusztus 15—október 31., erdei szalonka augusztus 15—április 15., vízi szárnyasok július 1—ápr. 15-ig.

Erdészeti szempontból örvendetes a szarvastehén és borjú lelövési idejének két héttel való meghosszabbítása, ami az állományszabályozást s ezzel nagy vadkárak megelőzését elősegíti.

Hazánk mai szomorú állapotában a zerge, a siket- és nyirfajd tilalmi idejének megállapítása, sajnos, nem időszerű, úgy véljük, hogy a bölény és medve is bátran elmaradhatott volna vadjaink névsorából.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Hirdetmény.

Az 1925. évben az őszi erdészeti államvizsga 1925. év október hó 26-án és a rákövetkező napokon fog megtartatni. Az 1925. év őszen erdészeti államvizsgát tenni szándékozók felhívatnak, hogy a szabályszerűen felszerelt és kellően felbélyegzett kérvényeiket az ehhez szükséges engedély iránt a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának címére (Budapest, V., Országház tér 11.) legkésőbbben 1925. év augusztus hó 20-ig küldjék be.

Az erdészeti államvizsgára való bocsátásra mindazok igényt tarthatnak, akik a főiskola szabályszerű elvégzését záradékolt leckeönyvvvel igazolják.

Az erdészeti államvizsga alkalmával fizetendő vizsgadíj 250.000 (kettőszázötvenezer) korona.

Budapest, 1925. évi július hó 7-én.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK

Személyi hírek. A kormányzó úr öfőméltósága a m. kir. földművelésügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Bund Károly* miniszteri tanácsosi címmel felruházott királyi közalapítványi főerdőtanácsosnak az országos erdészeti egyesületi titkári minőségében kifejtett hasznos szolgálataiért elismerése tudtul adassék.

Nem szükséges részleteznünk és újólág ismertetnünk azokat az érdemeket, amelyek ennek a magas elismerésnek alapját képezték, mert hiszen az „Erdészeti Lapok“ t. olvasóközönsége elsősorban tájékozott afelől, hogy *Bund Károly* milyen súlyos tényezője a magyar erdőgazdaságnak, milyen értékes munkása a magyar közgazdaságnak.

Ezúttal csak igaz örömünknek adunk kifejezést s a magas elismeréshez őszinte szívvel gratulálunk.

* * *

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Schumacher Károly* és *Haracsi Lajos* okl. erdőmérnököket a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolához tanársegédekke nevezte ki.

* * *

A földművelésügyi miniszter úr 1200 kat. hold kiélt és sóvány uradalmi legelő beerdősítése terén szerzett érdemekért gróf *Batthyány* Iván v. b. t. t. és nagyurikányi nagybirtokosnak elismerő oklevelet adott; *Helj* János urad. főerdésznek,

nemkülönben *Boncz József* és *Sütő József* urad. erdőöröknek pedig elismerését fejezte ki.

* * *

A földművelésügyi miniszter úr 74.0 kat. hold kopár és kopárosodó legelő beerdősítése terén szerzett érdemeikért *Veszprém* rendezett tanácsú városnak elismerő oklevelet adott; dr. *Komjáthy László* Veszprém rendezett tanácsú város polgármesterének, dr. *Nagy László* városi főjegyzőnek, *Polakovics György* m. kir. erdőtanácsosnak és *Csoma Imre* városi gazdának pedig elismerését fejezte ki.

Halálozás. *Schelle* Róbert miniszteri tanácsos, a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola nyug. rendes tanára, a bányászati kémiai tanszéknek volt vezetője 1925 július 31-én Budapesten, 74 éves korában elhunyt.

Ferenczi Sándor erdőmérnök, a zirci apátság erdőmestere, volt megyehívtársági tag, az OEE rendes tagja, 1925 július 30-án 62. életévében Budapesten elhunyt. Augusztus hó 2-án Zircen helyezték örök nyugalomra.

Béke hamvaikra!

Az „Erdészeti Kísérletek“ folyóirat újból megjelenik! Örömmel vettük a híradást, amely szerint az „Erdészeti Kísérletek“ még a folyó évben újból napvilágot látnak. Mint halljuk, a folyóirat ezentúl „Erdészettudományi kísérletek és kutatások“ címet fogja viselni, szerkesztői: a főiskola részéről *Fekete Zoltán* főiskolai tanár, az erdőmérnöki osztály dékánja és *Róth Gyula* főiskolai tanár, a kísérleti állomás vezetője lesznek.

Kétszeresen örvendezünk a kormány emez elhatározásának, a minek nem csupán az lesz az előnye, hogy az erdőgazdaság körében felmerülő összes kérdések rendszeres és tudományos vizsgálata, az eredmények közreadása ismét lehetőségessé válik, hanem, hogy egyben a mi nagy nehézséggel fentartott szakközlönyünk is bizonyos mértékig felszabadulván az egyébként igen értékes, de nem mindig gyakorlati irányú elméleti tanulmányok közzétételétől, több helyet szentelhet a gyakorlati irányú erdőgazdasági és erdőgazdatársadalmi stb. kérdések taglalásának.

Kifogásoljuk azonban az új címet. A régi, rövid, 20 éves multtal bíró cím teljesen alkalmas ennek a gondolatkörnek megjelölésére.

Az egészen természetes, hogy az erdőmérnöki főiskola tanárai részéről felfektetett kísérletek emberileg lehető tudományos alapon, készséggel és rátermettséggel fognak keresz-

tülvitetni s így az „*erdészettudományi*“ összefoglaló megjelölés idegenül és homályosan hangzik.

Nemkülönben fölöslegesnek véljük még a folyóirat címében is különbséget tenni *kísérlet* és *kutatás* között, a mikor apró árnyalatoktól eltekintve, maga a kísérlet sem egyéb bizonyos irányban való kutatásnál.

Nyugdíjak valorizálása a kalocsai érseki uradalomban. Úgy a félrebillent gazdasági, mint a megbontott lelki egyensúlynak egyik fontos alapeleme a régi kötelezettségek becsületes beváltása, legalább is az ebben az irányban való fokozatos haladás. A kormányhatalom szócsövei már régóta ígérk az úgynevezett valorizációs törvénytervezet benyújtását és mielőbbi letárgyalását, az eddigi ígéretek azonban sajnos csak a jó szándék jegyében állanak.

Annál nagyobb örömmel adunk hírt olyan tényekről, amelyek a magángazdasági életben, törvény kényszere nélkül, tisztán a jó érzés és a lelkiismeret alaptörvényeire építve, a megoldás stádiumába jutottak.

A *kalocsai érsek* úr járt elől jó példával, amelyet különösen a többi egyházi és magángazdaságok átmenetileg mintaképül választhatnának.

A kalocsai érseki uradalomban a nyugdíjasok 1925 július 1-től kezdve békebeli nyugdíjuknak *50 százalékát aranykoronában* kapják (az eddigi 30 százaléki helyett), nemkülönben megkapják a háború után rendszeresített drágasági pótlékot is, amely a 2000 koronáig terjedő békebeli illetmény minden 100 koronája után 1 q. búzával ér fel. A 2000 koronát meghaladó illetménynél minden további 100 korona után már csak 10 kg. búza vagy ennek egyenértéke jár. Ezenfelül még kapnak 20 ürm³ kemény dorongfát is. Ez áll a tisztviselőkre és özvegyeikre. Az altiszteknél és özvegyeiknél csak annyiban van eltérés, hogy a drágasági pótlék értékhatára 1000 koronában van megállapítva s a fenti mérték szerint (minden 100 korona után 1 q. búza), azonfelül pedig minden 100 korona után 20 kg. búza jár.

Pályázat a m. kir. felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamra. A m. kir. földművelésügyi miniszter pályázatot hirdetett a székesfővárosban szervezett felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamra az 1925/26. tanévre.

A tanfolyam célja, hogy az arra felvett hallgatók a szőlőművelésben és a borkészítésben elméleti és gyakorlati alapon oly mértékben képeztessenek ki, hogy a tanfolyam sikeres bevégeztével bármilyen kiterjedésű szőlők, szőlővessző és

szőlőoltvány termelési üzemek és borpincék önálló kezelésére és közszolgálati alkalmazásra képesítve legyenek.

Az egy évre (2 félévre) terjedő tanfolyam folyó évi szeptember 28-án kezdődik.

A tanfolyamra rendes hallgatókul többek között az erdészeti főiskolát jó sikerrel végzett egyének is pályázhatnak.

A tanfolyam hallgatói részére 10 ágyas internátus áll rendelkezésre.

A 20.000 koronás bélyeggel ellátott folyamodványhoz csatolandók a folyamodó életkorát tanúsító születési anyakönyvi kivonat, hatósági orvosi bizonyítvány, továbbá a folyamodó végzett tanulmányait igazoló bizonyítvány s ha már alkalmazva volt, az alkalmazást igazoló bizonyítványok is. A mellékletekre 2000 koronás mellékleti bélyeg ragasztandó. Az ekként felszerelt kérvények legkésőbb folyó évi augusztus hó végéig a m. kir. felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyam igazgatóságához nyújtandók be (Budapest, II., Debrői uca 15).

Az „Erdészeti Lapok“ 1925. évi VIII. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 2500 korona. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 400.000 K.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 1500 K, álláskeresleti hirdetéseknél 700 K.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben
készséggel áll az erdőbirtokos
és erdőtiszt urak rendelkezésére.

(I. XII. 8.).

Nagyméltóságú gróf Mailáth József úr révleányvári erdészetenél, elsőrendű hasított fából készített 500—800 l-es transzport, 200—500 l-es boroshordók és 8—14 akós dongák kerülnek eladásra, kisebb-nagyobb mennyiségben. Bővebb felvilágosítást: Révleányvári erdészet, Zemplénagárd ad. (5. II. 2.)

VIZI JENŐ KÖRMENDI FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA

KÖRMEND (VAS MEGYE)

Ajánt a legolesőbb napiáron szavatolt magas
csirakéességű erdei, fekete-, luc-, vörös- stb.
fenyőmagvakat, továbbá
mésű akác-, juhar-, kőris-, gledics-, eger- stb.
lombfamagvakat, vala-
mint trüstermésű alma-, körte-, cseresznye- mahaleb-
myrabolán- stb.

gyümölcsmagvakat

Fenyőmagpergetőtelepünk, mint ilyen, a legnagyobb Magyarországon
Nagyobb szükséglet esetén külön előnyös árajánlattal szolgálunk
Távirati cím: „Vizi, Körmend“

Szakvizsgázott erdőőr állást keres. Cím a kiadóhiva-
talban. (2. XII. 12.)
(13. III. 1.)

26 éves nős, jó bizonyítványokkal rendelkező, szakiskolát
végzett erdő- és vadőr, 8 évi gyakorlattal, erélyes, jó vadász és
erdőkezelő, vadőri, esetleg erdőőri állást keres bármikori be-
lépésre. Kovács Pál erdőőr és vadőr Sárszentmiklós. (11. I. 1.)

34 éves okleveles erdőmérnök, önálló munkaerő, nagy
adminisztratív gyakorlattal, faipari, fakereskedelmi vállalat-
nál, vagy uradalomban állást keres. Megkeresést „Akarat“ jel-
legére a kiadóhivatalba kér. (12. I. 1.)

Erdőőri állást keres római katolikus, 55 éves, özvegy em-
ber szakvizsgával s jó bizonyítványokkal. Az erdőészet minden
ágában teljesen jártas, úgy a nagy- és kisvad szaporításához
s ezek meghonosításához és ellenőrzéséhez felelősséget vállal.
Kívánatra személyesen bemutatkozik. Nidermajer Antal fő-
erdőőr, Budapest, István út 21. II. em., 23. ajtó. (10. I. 1.)

Luc-, jegenyefenyőgallyat vagon-tételben őszi termelésre,
úgyszintén csemetekerti csemetéket és suhángokat vesz Keiner
Rezső Gödöllő. (9. V. 1.)

Erdőtulajdonosok figyelmébe. Jegenye- vagy luofenyő-ágakat és rukszust vagóntételben veszek őszi lekötésre, sürgős ajánlatokat kérek. Debertolis Ferenc, Budapest, IV., Vámház körút 14, I 4. (7. II. 2.)

Szakiskolát végzett fiatal, nős, r. kath., volt erdőőr, folyó év szeptember 20-ig állást keres, ki szakszerű, önálló erdőkezelés, erdősítés, vadtenyésztésben, mezőgazdaság s összes mellékágazataiban teljes jártas s önállóan vezetni tudja, erélyes, becsületes, kitűnő szolg. bizonyítvánnyal állandó megélhetést keres hol szorgalmánál fogva megbecsülik. Ki állásba helyez, két mázsa búza értékét adom. U. p. Abaujszántó, Tóth József, Cekeháza címre küldendő. (4. III. 2.)

Vezetőállásban lévő, 35 éves, nős, r. kath. uradalmi főerdőmérnök nagyobb erdőbirtokon állást keres, nagy mérnöki gyakorlattal. Jelenlegi állását kizárólag etikai okok miatt kívánja változtatni. Szíves megkeresést „1889“ jeligére a kiadóba kér. (6. III. 2.)

DR. LAMM ANTAL

"FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA"

KÖRMEND

 Sürgőnycim: DR. LAMM, KÖRMEND

LEGMAGASABB CSIRAKÉPESSÉGŰ
TÚLEVELŰ-, LOMBFA-, GYÜMÖLCS- ÉS SPECIÁLIS
KÜLFÖLDI MAGVAK
KAPHATÓK A LEGMEGBIZHATÓBB
MINŐSÉGBEN

(3. XII. 11.)

Cégem 1918 óta fennáll és gyáram 1923-ban modern berendezéssel újonnan lett felépítve, mely nem tévesztendő össze más céggel.

Kocsánytalan tölgymakkot (Qu. sessiliflora)

Kocsányos tölgymakkot (Qu. pedunculata)

Csertölgymakkot (Qu. cerris), egyéb lomb- és
tülevelű fák magvait csiraképességi jóállással
szállít

KEINER REZSŐ

ny. m. kir. erdőmérnök, erdészeti mag-
és csemetekereskedő, fakereskedő

Gödöllő.

(8. I. 1.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1925. évi VIII. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Róth Gyula</i> : A szálerdő vágásmódjainak és állományalakjainak nomenklatúrája (Befejező közlemény) -----	263
<i>Tóth Bódog</i> : A tűzifa áralakulása -----	277
— A forgalmiadó mérséklése -----	282
— Az új vadászati tilalmak -----	284
<i>Hivatalos közlemények</i> : Hirdetmény az őszi erdészeti államvizsga tárgyában -- -- --	286
<i>Különfélék</i> : Személyi hírek — Halálozás — Az „Erdészeti kísérletek“ folyóirata újból megjelenik — Nyugdíjak valorizálása a kalocsai érseki uradalomban — Pályázat a m. kir. felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamra -- -- --	286
<i>Hirdetések</i> -----	I-IV